

105792

Kort om folkerettslig suvernitet

"Historisk har suveranbegrepet rod i mystiske forestillinger" uttaler professor Alf Ross i "Lærebog i folkeret"

Begrepet suvernitet hviler noe på sedvane men mest på rettsteori. De forskjellige folkerettslærde har et noe ulikt syn på begrepet. Den anerkjente tyske folkerettslærde professor Franz von Liszt skriver i "Die souverane Staatsgewalt": "Suverniteten ytrer seg i uinnskrenket folkerettslig handleevne."

- En suveren stat har det som i folkeretten kalles aktiv og passiv gesandtskapsrett d.v.s staten har rett til å motta og sende ut diplomatiske representanter (jus ~~legationum~~ legationum)
- Dessuten evne til å inngå avtaler, særlig forbundavtaler (jus foederum et tractatum)
- Videre må staten kunne føre krig og slutte fredavtaler (jus belli ac pacis)

Staten må også ha folkerettslig ansvar for rettsstridige handlinger.

Professor Frede Castberg uttaler i "Folkerett" side 50 om suverene stater: "Den (staten) er ikke bundet av hva andre staters organer beslutter"

I den tid unionen mellom Norge og Sverige bestod var begge stater selvstendige (suverene) De var ikke bundet sammen med noen felles statsforfatning. Samme stilling hadde de enkelte tyske stater i Det tyske forbunds tid (1815-1866)

Selv om det som nevnt er sprik blant de folkerettslærde om definisjonen av suvernitetsbegrepet, synes de å ha en ting felles. Staten må ikke ha noe organ over seg.

I eldre tid hadde Hansaforbundet en slags suvernitets- bl.a. hadde det diplomatiske representanter. Deres rettigheter omtales i Geheimrath dr. F.H. Gessken i "Das Gesandtschaftsrecht und die diplomatischen Verkehrsnormen, III side 621. Deres (Hansaens) rettigheter er " ikke overensstemmende med det moderne suvernitetsbegrep"

Når et land blir okkupert blir vedk. stats suvernitet suspendert, og okkupanten utøver suverniteten på den fordrevne stats vegne. Okkupanten "utøver statsmyndigheten" uttaler professor Waltzog i "Recht der Landkriegsführung" side 77.. "Okkupantens myndighet er alt-omfattende" hevder Waltzog videre.

Den 8.mai 1941 sa Sovjet opp den diplomatiske forbindelse med Norge. Begrunnelsen var "Da Norge ikke lenger er en suveren stat." Dette var helt korrekt.

Noen ^{76.7/2} krigføring fra London ¹⁹⁴⁰⁻⁴⁵ kunne det ikke bli tale om. Ifølge oppenheim "Internatinal Law II side 248" bare "full Sovereign States legally qualifed to become belligerents."

Litteratur : Oppenheim-Lauterpacht : International Law, Frede Castberg: "Folkerett" Alf Ross : "Lærebog i folkerett", Strupp Schlochauer : "Wörterbuch des Völkerrechts", Frantz von Liszt : "Völkerrecht, Alfons Verdross : "Völkerrecht" Emil Waltzog : Recht der Landkriegsführung, F.H. Gessken : "Völkerrecht" III, Maurer : "Die völkerrechtliche Stellung"

John Sand

Av Den militære UKs rapport side 171 nederst fremgår at FOK den 5.6.40 sendte et telegram til Stockholmslegasjonen

"Sen/foreløbig ikke nordover befal og menig vernepliktige, som har måttet love ikke å delta i krigshandlinger med Tyskland."

Dette viser at Ruge kjente og respekterte Landkrigsreglementets bestemmelser art 10-12. Etter disse er det forbudt for en regjering både å kreve og å ta i mot tjenester fra noen som har avlagt æresord om ikke å kjempe videre.

Kaptein John Rongnes og noen flere offiserer bl.a. Nitter Hauge, ønsket ikke å gi æresord. Det var først etter at Ruge hadde henstillet til dem om å æresforplikte seg, at de ga løftet. Jeg vil anta at en henstilling fra landets forsvarssjef må kunne betraktes som en ordre.

Dersom det er riktig det som står hos Grimnes i "Hjemmefrontens ledelse" ble forannevnte ^{Ruge}kalt (beodret ?) til London. I så fall begikk Nygaardsvoldregjeringen "war crime" Flere offiserer, bl.a. Helseth, som også hadde avgitt æresord organiserte illegale grupper. Etter det bl.a. Nic Stang har opplyst forekom ikke skjerpet forhør før etter at det ble klart for tyskerne at det fantes offiserer som hadde brutt æresordet.

I avisene 16. august 1943 heter det at arrestasjonen av offiserene skjedde fordi flere offiserer hadde brutt sitt æresord og flyktet.

Av de rundt 1500 offiserer som ble arrestert og samlet på Hvalsmoen hadde mot slutten av august 1943 500 fått lov å reise hjem, bl.a. general Hvinden Haug. Alt vernepliktig befal over 55 år ble hjemsendt. Dessuten alle vernepliktige offiserer som ikke hadde hatt øvelse etter 1930 og alle offiserer som ikke hadde deltatt i felttoget i 1940.

Ved Prevention of Crime Acts som England ga under urolighetene i Irland i slutten av forrige århundre, ble det gitt nokså vid adgang til administrativ fengsling for å hindre (min understr. oppstand. Både under 1. og 2. verdenskrig ble sivile statsborgere ihenhold til Defence of the Realm Act holdt i forvaring, bl.a. ble NS-medlemmer fra Svolvær som ble bortført under raidene, holdt i forvaring på Isle of Man.

En okkupant kan også - uten å forgå seg mot folkeretten - ta både sivil- og militærpersoner i forvaring, dersom de er en reell trussel mot okkupasjonsmakten.

"Okkupanten må ha adgang til å sikre seg mot underjordiske organisasjoner."

hevder O.T. Røed i "Fra krigens folkerett side 163.

Om arrestasjonen av norske offiserer i august 1943 uttaler advokat Røed "Derimot kan både de og andre offiserer som overhodet ikke har deltatt i krigshandlinger, tas i forvaring. Det er i virkeligheten dette som ble gjort med de norske offiserer." (min understr.)

Forholdet er her at offiserene jo var tatt som krigsfanger og løslatt Da kan de ikke tas som krigsfanger på ny, men som nevnt de kan tas i internering (forvaring) Men det er neppe noe til hinder for at de kan behandles som krigsfanger. Selvsagt kunne offiserene ha blitt tatt til fange på ny, men først etter at de hadde deltatt i krigshandlinger.

Etter folkeretten var regjeringen Nygaardsvold ikke folkerettslig kvalifisert til å føre krig. Det er nemlig iflg bl.a. Oppenheim

2/14 10.6.40

Lauterpacht er nemlig bare suverene stater som er legalt kvalifisert. "Halvt eller delvis suverene stater er ikke kvalifisert" uttaler Oppenheim.

Når et land får sitt område okkupert tapes ikke suvereniteten, men den suspenderes. Da Sovjet sa opp den diplomatiske forbindelse med Norge i mai 1941 var begrunnelsen som kjent "Da Norge ikke lenger er en suveren stat."

Statlig suverenitet faller i to, den innre og den ytre. Hovedbestanddelen i den ytre er at landet har det som i folkeretten kalles aktiv og passiv gesandtsskapsrett. Jfr. her Norges Krigside 103 nederst

"Eire som holdt så strengt på sin nøytralitet avsto å ta moten noen norsk sendemann."

Som kjent nektet Sverige å gi Smith-Kielland diplomatisk immunitet. Jens Bull ble underrettet om at eventuelt nyansatt ved Stockholmslegasjonen ville bli ansett som privatpersoner. Det var først fredag den 17. desember 1943 at Jens Bull ble mottatt i høytidelig audiens på Stockholm. ^{Slek}Da var svensk roing igang for fullt.

En annen ting som beviser at Norge ikke var en suveren stat er opplysningen hos Strupp Schlocauer

"Die britischen Behörden behielt sich aber vor, die Erlasse der Exilregierungen zu überprüfen."

Til din anførsel "Okkupasjonsmakten stilte nordmenn for krigsrett" vil jeg be deg legge merke til de kunngjøringer og begrunnelser som ble nevnt etter f.eks. en dødsdom "for begunstigelse av en fiendtlig stat" Denne fiendtlige stat var ikke Norge, men som regel England.

I forbindelse med tolkningen av "die gesamtten" - samtlige - har jeg undersøkt i en stor svensk ordbok hva samtlige betyr. Her står det "Samtliga - alla utan undantag av en enda en"

Jeg antar at du er kjent med Vik-saken fra Svolvær. Sakfører Vik reiste erstatningssak mot den norske stat for at han var blitt bortført til England og internert. Jfr. Kjelstadli "Hjemmestyrkene" note 41 side 359 "Staten ved erstatningsdir. hevdet at raidet var et britisk foretagende. Den norske stat ikke i noe tilfelle kunne påføres erstatningsplikt. Dette ble tatt til følge og ^{størst}Norge vant saken." NB

I KJELSTRUPDOMMEN HAR SOLEM NEVNT SVOLVÆR RAIDET SOM EKSEMPEL PÅ NORSK KRIGSHANDLING.

På ark I nevnte jeg at ingen tñnestemann fra Forsvarsdep. ble med til England i junidagene 1940. Her glemte jeg å sitere Nina og Kristian Gleditch i "Fra kampårene" side 70.

"Det var knapt om plassen og hver statsråd og hver statsråd fikk bare ta med seg to eller tre funksjonærer fra sitt dep. Vi fikk fullstendig fritt valg om vi ville reise eller bli i Norge. Vi fikk ingen løfter om arbeid i England, Regjeringen visste ikke selv hvordan arbeidsvilkårene ville bli hverken for dem eller oss."

Jfr. her T. Øksnevad : "Johan L. Movinckel" side 175

"Det var bedre å ~~ø~~ for få enn for mange ble det iflg. Trygve Lie sagt. Vi visste ikke hva vi gikk i møte."

Det samme har Sven Nielsen sagt til "Stavangeren"

Når det gjelder spørsmålet om Norge tilhørte de allierte under den annen verdenskrig så er dette selvsagt i første rekke et folkerettslig spørsmål. Når en av verdens fremste folkeretts eksperter Oppenheim hevder at

..."Belgium and Norway were not allies",

så forbauser det meg at professor Grimnes skal føle seg kompetent til å overprøve en folkerettslærds klare uttalelse. Professoren har på flere måter vist seg som en utmerket mann. Men på området folkerett antar jeg at han er like uvitende som du og jeg er i atomfysikk.

Foruten de kilder jeg har henvist til tidligere nevner jeg at Kong Haakon sa "De allierte har gitt oss vårt land tilbake." Se også Derry "Det britiske felttog i Norge side 287

" general Fleischer formelt protesterte mot at hans avd. ble innbefattet i begrepet de allierte."

Jfr. her Birger Gotaas "Fra 9. april til 7. juni " side 134

"I min mangel på kjennskap til militær terminologi var jeg i en kommentar til erobringen av Bjerkvik kommet i skade for å skrive om "de alliertes operasjoner" i stedet for "de norske og de allierte troppers."

Grimnes m.fl. synes å legge vekt på at det var et slags de facto allianseforhold. Samboere har jo også et de facto ekteskapsforhold. De deler bord og seng og lever som om de var gift. Men ektefeller i lovens forstand er de ikke. Det blir de først etter et giftemål. Hvis ingen protesterer kan jeg ta en fraflyttet eiendom i bruk og leke eier. Men eier er jeg først den dag skjøte/kjøpekontrakt er tinglest og innført i grunnboken. Jeg har grunnbokshjemmel.

Selv Skodvin innrømmer at "avtalen var ikke formalisert" For det første var det jo ikke inngått noen avtale. Noe utkast til avtale var det, slik Koht må forstås, heller ikke. Et skjøte som "ikke er formalisert" ved tinglesting er ikke et skjøte og har ingen rettsvirkning.

Ovenstående er skrevet i en viss fart. Vennligst undskyld slett systematikk og hastverks skrivefeil.
De kopier du ber om ettersendes.

Beste hilsen fra Halldis og meg

NB Jeg klipper bort ditt navn på ark I og sender kopier til professor Grimnes.